

Till

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.seju.L1@regeringskansliet.se

Yttrande över "Koordinatbestämda gränser" (SOU-2025:80)

Lantmäterimyndigheten i Stockholms kommun har granskat det rubricerade betänkandet och är positiva till förslagen men har gjort nedanstående noteringar vid genomläsningen:

En generell regel om en koordinatbestämd fastighetsgräns rätta sträckning (14.3.2)

- Stycket redogör för att nu gällande bevishierarki enbart ska gälla för gränser som inte har koordinatbestämts samt för koordinatbestämda gränspunkter vars läge inte kan återskapas på marken på grund av ett tekniskt hinder som inte är tillfälligt. Detta tolkas inte innefatta det fall då en angiven koordinat bedöms vara felaktig i beslutshandlingarna, exempelvis en felskriven siffra i en koordinatuppgift. Även i en sådan situation kan man tänka sig att den nuvarande bevishierarkin skulle vara av nytta att använda sig av för att fastställa den korrekta koordinaten för gränspunkten. Detta skulle kunna få bäring exempelvis vid rättelse av det slag som beskrivs i avsnitt 20.2 (Rättelse av fel i förrättning) eller vid en fastighetsbestämning. Som redogörs för i avsnitt 20.2 bör det vara osannolikt att större fel inte kommer att upptäckas senast vid upprättandet av förrättningskartan eller införandet i fastighetsregistrets registerkarta. Dock bör behovet av bevishierarki kunna vara aktuellt om ett fel trots allt uppstår och upptäcks vid ett senare tillfälle.

Koordinatbestämning av nya gränser (16.2)

- Bra med ett lagstöd för kordinatbestämning av nya gränser. Det betyder att många ärenden där man idag behöver ange skäl till att inte markera och avvika från bestämmelserna samt att samråda om detta med fastighetsägare kommer förenklas. Även i fortsättningen kommer information behövas om möjlighet till gränsvisning/-utmärkning men handläggningen blir tydligare och troligen lite snabbare.

- Att undanta gränser till tredimensionella fastigheter och utrymmen från möjligheten att koordinatbestämma gränserna bedöms lämpligt, bland annat utifrån de faktorer som utredningen redovisar.

Överenskommelser om koordinatbestämning (16.6)

- Att möjliggöra överenskommelser om koordinatbestämning mellan fastighetsägare innebär en liten förskjutning av ansvaret för gränsers rätta läge och noggrannhet. Från att lantmäterimyndigheten ska utreda och bestämma gränsers rätta läge till att fastighetsägare kan komma överens om ett annat läge än det "rätta" om de bara avviker lite och inte påverkar någon annan.
- Då lantmäterimyndigheten ska godkänna överenskommelserna (att de inte avviker väsentligt, inte medför värdeminskning eller uppkommer någon olägenhet) behövs mer detaljerade handledningar än det som uttrycks i utredningen. Ett utförligare resonemang om hur prövningen ska kunna ske och när en avvikelse blir väsentlig finns inte med i utredningen vilket ställer högre krav på kommande riktlinjer. Då blir det svårt att bedöma denna åtgärds möjligheter och risker. Slutsatsen blir mest en osäkerhet om hur detta ska fungera.
- Att lägga över ansvar om riktighet och kvalitet, om än begränsad, på fastighetsägare tydliggör deras rätt att disponera gränsers sträckning till viss del men medför också en större risk för fel. Viktigt att anvisningar runt upprättandet av dessa överenskommelser hanterar detta. Någon form av kvalitetskrav bör ställas på kartinnehåll/mätningssdokumentation i överenskommelserna.
- Utifrån ovan vore det bra om det tydliggörs när åtgärden avses kunna användas, och kanske ännu viktigare i vilka fall den inte är tillämplig. Detta så att en överenskommelse om koordinatbestämning inte, medvetet eller omedvetet, i praktiken resulterar i en fastighetsreglering. Ett sådant tydliggörande skulle troligen underlätta både för lantmäterimyndigheterna i hantering av inkomna överenskommelser samt för fastighetsägare att bedöma i vilka fall man kan ansöka om åtgärden eller inte. Redan idag finns möjligheten att genomföra en gränsutvisning eller fastighetsbestämning i det fall inmätning av gränsen behövs för att kunna säkerställa dess läge. Dessa åtgärder kan då i förlängningen innebära en förbättring av gränspunkters läge i registerkartan samt, utifrån nu föreslagna ändringar, även möjlighet att koordinatbestämma.

Koordinatbestämning vid detaljplanering (17)

- Det är lite oklart vilka gränser som behöver koordinatbestämmas i grundkartan. Att planområdet inte är klart från början och att det kan ändras är vanligt men att då komma till slutsatsen att grundkartan som helhet ska innehålla koordinatbestämda gränser innebär oftast många fler gränser. Nu finns visserligen tillägget att gränser som uppenbart saknar betydelse kan undantas men det gäller att tillämpningen inte kommer innebära att de flesta gränserna ändå koordinatbestäms. En skrivning med utgångspunkten att bara gränser som kan komma att få betydelse behöver koordinatbestämmas skulle innebära större möjlighet till att begränsa omfattningen.
- Normalt behöver koordinatbestämning vid detaljplanering inte påverka handläggningstiden för detaljplanen även om det blir ett nytt moment. Den kommer kunna ske parallellt med andra utredningar. Lantmäterimyndigheten ska också hantera dessa ärenden skyndsamt enligt förslaget men då beslutet om koordinatbestämning kan överklagas av fastighetsägare borde också möjligheten att påskynda domstolarnas handläggning tas med.
- Vi vill också uppmärksamma SOU 2025:98 (En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten) vars betänkande är remitterat nu under perioden 11 november 2025 till 4 mars 2026. I den utredningen föreslås en mycket stark begränsning av på vilket sätt de kommunala lantmäterimyndigheterna tillåts stödja kommunens planmyndighet under planprocessen. Förslagen i SOU 2025:98 riskerar att medföra att de kommunala lantmäterimyndigheterna läggs ned. Detta står i direkt konflikt med behovet av ökad samverkan och lokal kompetens som SOU 2025:80 (Koordinatbestämda fastighetsgränser) betonar och skulle leda till en långsammare och mer kostsam övergång till koordinatbestämda fastighetsgränser i framförallt expansiva kommuner.

Magnus Edén, enhetschef
Lantmäterimyndigheten i Stockholms kommun